

Поет під час облоги

Леся Українка

У місті панує велика тривога.
Туманом окутала вража облога,
І голод грозиться страшною рукою,
Від шпигів ворожих немає спокою.
Збирається в місті за радою рада,
Та згоди немає, панує розрада,
Змагання, непевність і крик: зрада! зрада!
Мов тяжка хвороба, так час там пливе,
Та місто не вмерло, воно ще живе.
Он в церкву ідуть молодята до шлюбу,
Он мати колише дитиноньку любу.
"Ходімо, – говорять дружина дружині, –
З'єднаємо руки і долю свою,
Як згинуть прийдеться, – в останній годині
Побачу край себе дружину мою".
"Спи, – мати співає, – моє немовлятко,
Уроджене в люту годину дитятко!
Не будеш ти лиха і голоду знати,
Поки ще на світі живе твоя мати".
Іде на стрівання хороший вояк,
Віта його мила щаслива.
"Чого зажурився, мій любий козак?" –
Питає дівчина вродлива.
"Прощатись прийшов я, кохана, з тобою,
От зараз піду з товариством до бою.
Несила терпіти лихої напасти,
Волю я в широкому полі пропасти,
Ніж тут, немов у тюрмі, погибати!
Тебе тільки, зіронько, жаль покидати..."
Вона подає йому стрільбу грімку,
Чіпляє сама ясну шаблю важку,
Цілує, і пестить, і щастя бажає,
І, мов на музики, на бій виряджає:
"Хай наша зоря тебе, милий, веде!"
І милий на смерть без вагання іде.
А онде нещасний коханець край брами
У розпачі голову стиснув руками:

"Найгірша для мене ся люта година!
Не любить мене чарівниця-дівчина.
Подвійний мій розпач, подвійний мій жаль,
Моя нерозважна печаль!.."
Он пісня з високого муру лунає.
По мурах одважний співець походжає.
Поет не боїться від ворога смерти,
Бо вільная пісня не може умерти.
Тож він з ворогами і з лихом жартує
І вірші, мов легкі стрілки, гартує,
І кидає пісню в широкий простор;
Скрізь чутно її, на майдані і в полі,
Юрба перейма ту пісню, мов хор.
Все бачить співець у широкім роздоллі –
І небо, і море, красу світову,
І людям співає він пісню нову.
Усе одбивається в пісні, як в морі:
Рожевая зоря, й червона кров,
І темна ненависть, і ясна любов,
І племіння пожежу, і місяць, і зорі.
Та пісня, як море, і стогне, й рида,
І барвами грає,
І скелі зриває,
Як чиста прозора вода.
Всі слухають пісню: нещасний коханець,
Щаслива пара, і мати, й дитина,
Співа ту пісню дружині дружина, –
Те знає і тішиться музин обранець,
Бо вдень, серед люду, поети мов діти,
Їм милі тріумфи, і лаври, і квіти,
І вабить їм очі великая слава,
Якої не дасть перемога кривава, –
В надії на неї терновий вінець
Прийма молоденький співець.
Ось день проминув, зник і вечір погожий,
Ніч криє і місто, і табір ворожий,
І дивляться любо небесні очі;
Поснули усі, до спочинку охочі,
Здрімалася навіть обачна сторожа,
Скрізь тихо... Міцна чарівниченька божа,
Кориться їй все під кінець;

Але не кориться співець.
Ті промені горді, ясні, золотії,
В ньому розбудили і речі, і мрії,
Їх стримати – груди тісні!
І прудко, мов іскри з багаття огнисті,
Мов хвилі гірського потоку срібlistі,
Летять голоснії пісні.
І ллються, і ллються без примусу, вільно,
Недбалі про славу й вінки,
І линуть з північними вітрами спільно
Високо під ясні зірки.
Бринить у них радість, лунає і горе,
Шумить у них спогадів, мрій ціле море,
Навколо них розпач хаосом чорніє,
Над ними веселка надій променіє.
Не знає поет, чи хто слуха його,
Не стримує серця і співу свого,
Співа серенаду ясній своїй зірці,
Та ночі, та музи своїй винозірці,
Що з ним була в кожній порі...
І пісня чарує облогу ворожу
І будить на мурах обачну сторожу,
Заснуть не дає до зорі!